

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dissertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum

Bessel, Johann Franz

Coloniæ, 1715

VD18 14847493

§. I. De Jure Abbatum In Genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61383](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61383)

SECTIO IV.
DE
DE MEMBRIS ECCLESIAE EPISCOPO
INFERIORIBUS.

§. I.

DE JURE ABBATUM IN GENERE.

SUMMARIA.

1. Persona ecclesiastica quenam dicatur? 2. Ejus descriptio. 3. Divisio adstruitur. 4. Abbates quanam dicantur? 5. Quam dignitatem habeant Abbates? 6. Quam aetatem habere debeat eligendus in Abbatem? 7. Abbatum potestas economica quenam sit? 8. Potestas jurisdictionis quae dicatur? 9. An Abbas habeat jurisdictionem spirituales ordinariam in suos Religiosos? 10. An Abbates habeant jurisdictionem quasi Episco-

palem in suos regulares? 11. An Abbates habeant potestatem ferendi censuras? 12. Etiam in religiosos in alieno territorio existentes? 13. An habeant facultatem absolvendi suos Regulares à censuris? 14. Quam habeant potestatem dispensandi in regulà? 15. Ad Abbatem spectat libera administratio monasterii. 16. Quoad hanc administrationem adstruitur limitatio. 17. Abbates quam habeant potestatem conferendi ordines?

1 Nota 1. Quoniam hic tractatur de diversis Prælati personarum ecclesiasticarum, personam ecclesiasticam exinde esse dictam, quod in Ecclesia Catholica specialem gradum & præminentiam habeat, juxta textum in *can. ult. dist. 4.* ibi: *Sacerdotes & Diaconi, & reliqui omnes, quos dignitas ecclesiastici gradus exornat &c. & can. 4. caus. 20. quest. 4. Clement. 2. de pæn.*

Alias persona ecclesiastica in jure canonico plerumque sub nomine Clerici designatur, Clericus autem secundum D. Isidori & Hieronymi nomenclaturam à sorte vel hæreditate denominatur, quia revera Clerici ad sortem Domini & hæreditatem Dei vocantur. *can. 1. dist. 21. can. 5. caus. 12. quest. 1. cap. 16. de præbend.*

Zz 2

De-

2 Describi autem potest persona ecclesiastica quod sit persona à curis & negotiis sæcularibus abstracta, ac divino officio specialiter deputata, auctoritate ecclesiastica. Et quidem primo dicitur: *Persona à curis & negotiis sæcularibus abstracta.* Est enim alia professio laicorum & alia ecclesiasticorum. Hi primi temporalia curare, mundum propagare, causas forenses tractare debent. *can. 7. caus. 12. quest. 1.* Illi ab ejusmodi laboribus & functionibus separati, Deum ac divina principaliter quærere tenentur. *tot. tit. Ne Clerici vel Monachi sæcularibus negotiis se immisceant.*

Dicitur 2. *Divinis serviciis specialiter deputata.* Finis itaque & munus præcipuum personarum ecclesiasticarum est, ut ministerium divinum obeant, officia & exercitia spiritualia peragant, ac in Ecclesia pro gloria Dei ac salute fidelium operam indefessam impendant.

Dicitur 3. *Auctoritate Ecclesiastica:* hoc est: jussu, concessione, vel approbatione summi Pontificis, Episcopi, vel aliorum Ecclesie Prælatorum; neque enim pro clerico sive sæculari sive regulari agnoscitur, qui proprio motu seipsum divinis mancipat, vel institutum quoddam regulare profitetur. *argum. cap. unum. de relig. domib. in 6.*

3 Personarum ecclesiasticarum aliæ sunt sæculares, aliæ regulares; sæculares sunt, non quæ vitam cum laicis communem vivunt, sed una cum laicis in sæculo & mundo

viventes, citra professionem certæ regulæ, divino servitio sunt mancipatæ; quo sensu intelligendum est *cap. 31. de rescript.* Regulares sunt quæ postquam mundo valedixerunt, specialem quemdam vivendi modum, cum emissionem trium votorum substantialium, juxta regulam à sede apostolica approbatam, sunt professæ.

An autem Eremitæ personis ecclesiasticis annumerari debeant? desumendum est ex eo, an vota substantialia Deo nuncupaverint juxta regulam approbatam, vel saltem auctoritate ecclesiastica regularem habitum induti, cuidam Ecclesie vel oratorio deserviant; an è contra pro suo libitu sumpserint habitum, ac ubicunque volunt, per sylvas, civitates & oppida vagentur? Eremitæ priores cum nomen & officium cum clericis habeant communem, clericis rectè annumerantur. *can. 17. caus. 16. quest. 1.* Eremitæ posteriores sicut munus & officium clericorum dedignantur, ita eorum numero sunt excludendi. *Barbosa 7. E. lib. 1. cap. 39. §. 1. n. 23.* Fagnanus in *cap. nullus 2. de foro compet. n. 61.* Hic §. loquitur de Abbatibus personarum ecclesiasticarum regularium.

Nota. Abbates subinde appellari prælatos seu rectores ecclesiarum sæcularium, prout colligitur ex *cap. 3. de renunciat.* Nam iste abbas non erat monachus, quia ecclesia erat sæcularis non regularis. Prout notat Fagnanus ad *d. cap. 3.*
Secun-

Secundo subinde etiam inveniuntur abbates ecclesiarum secularium, ut est abbas S. Felicis Valentini, abbas Claromonten. & in Hispania sunt multi tales, & hoc esse commune Apulorum, Catalonorum, refert idem Fagnanus *loc. cit. n. 4.* Tertio etiam rectores, consules, priores artium, multis in locis abbates vocantur. Alciat. *in l. collegarum. ff. de V. S.* Sic in Arragonia rectores dicuntur abbates, & eorum uxores dicuntur abbatissæ. Verum hæc nuncupationes improprie usurpantur, hinc quarto sub propria appellatione abbatis venit caput monasterii monachorum. *cap. cum ad monasterium. de statu monach.* qui alias etiam vocatur Archimandrita, ut exponit Glossa *in Epist. inter claras. §. manifestu C. de summ. Trinit.*

Quæres I. *Quam dignitatem habent Abbates?*

Licet *in can. hoc tamen. caus. 17. q. 2.* dicatur vocabulum abbatis esse potius nomen sollicitudinis quam honoris; nihilominus:

Respondeo cum Baldo *in cap. Pastoralis. de offic. judic. deleg. Felino ibid. col. 4.* Fagnano *in cap. accedentibus. de excess. Pralat. n. 28.* Abbates habere dignitatem excellentiæ, & primam post episcopalem; cum abbatia sit speciali nota digna, & dicatur in primo dignitatis gradu, sicut episcopatus; cæteræ autem dignitates appellantur inferiores. prout colligitur ex *can. si quis. caus. 16.*

quest. 7. prout etiam non ita pridem decisum est per curiam Romanam in causa abbatis S. Udalrici Ord S. Bened. & abbatis ad S. crucem can. regul. S. Aug. Augustæ Vindelico- rum, quibus per decisionem & sententiam Papalem adjudicatum est, ut præcedentiam habeant præ reliquis Prælatibus omnibus, qui non sunt abbates. Sic etiam de stylo concilii Tridendi, ubi fit mentio Archi-Diaconi, Decani, aliorumque inferiorum, non comprehenduntur abbates. ut patet *in cap. 3. sess. 24. & Archi-Diac. in cap. licet. 1. de præbend. in 6.* sentit dignitatem abbatialem æquiparari dignitati episcopali. Lopus *alleg. 55. n. 11. V. item Abbatia.* relatus à Fagnano *in cap. ut Abbates. n. 14. de atar. & qualit. ait:* Abbatiam esse in primo dignitatis gradu, sicut episcopatus, & cæteras dignitates appellari inferiores, & propterea provisionem abbatia pronuntiarum & expediri in consistorio instar episcopatus, prout probatur *d. can. si quis deinceps. caus. 16. quest. 7.* Sic etiam in concilio Trid. immediate post episcopos sedebant abbates. Quapropter abbates præferuntur omnibus Decanis, Præpositis &c. prout colligitur ex littera *cap. ut Abbates. de atar. & qualit.* quod intelligo de abbatibus jus mitræ habentibus; nisi aliud legitima præscriptione alicubi sit introductum, prout in Archi-Diœcesi Moguntina Abbates etiam mitrati cedunt canonicis Ecclesiæ Metropolitanæ,

Zz 3

Quæres

6 Quæres 2. *Quam ætatem habere debeat assumendus ad dignitatem Abbatialem?*

Resp. Quoad Abbates tria inspicere posse tempora; primum est jus commune antiquum, quo & in minoribus ordinibus constitutus, poterat esse abbas, quin imo & laicus. *can. subdiacono.* & ibi Gloss. *Verb. Abbas. dist. 93.* Hostiens. *in cap. ut Abbates. de ætat. & qualit. n. 1.* Innoc. *ibid. in princ.*

Secundum tempus est concilii Pictaviensis, ex quo desumptum est *d. cap. ut Abbates.* & tunc abbates debebant esse presbyteri, nec assumi poterant clerici in minoribus, nisi instante necessitate. *cap. tuam §. fin. de ætat. & qualit.*

Tertium tempus est concilii Tridentini, quod *cap. 12. §. ad ceteras. sess. 24.* ad quascunque dignitates non curatas, satis esse statuit, ut assumantur illi, qui habent ætatem 22. annorum, id est qui annum vigesimum secundum expleverint, ut declaravit S. congregatio ejusdem concilii Interpretes. Quod demum ita intelligendum est, si abbatia non habeat curam fori penitentialis aut jurisdictionalis; cui autem hæc annexa sunt, requiritur annus vigesimus quintus inchoatus, cum cura animarum hanc ætatem requirat.

Quæres 3. *Qualem potestatem habeant Abbates in subditos suos regulares?*

7 Resp. Potestas abbatum alia est domestica, dominativa, seu œcono-

mica, qualem habet pater in filium; estque jus quoddam competens abbati in religiosos, ad imperandum illis, & utendum eorum operibus, prout ad regularem disciplinam conveniens judicaverit, quæ radicaliter oritur a voluntate profitentium talem regulam, & se tradentium religioni, cum promissione & obligatione secundum illam obediendi; ad quam pertinet v. g. irritare vota. Altera est potestas jurisdictionis, quæ est jus seu potestas spiritualis sive ecclesiastica, pertinens ad claves ecclesiæ, & consequenter a Christo data est vel derivata, mediante Papa ejus Vicario, vel aliis episcopis; omnis à quo ligandi & solvendi potestas conveniente ordine descendit. Ad quam potestatem pertinet judicare, excommunicare, & alias censuras inferre, corrigere & punire, infligendo pœnas corporales & graviore, quam per domesticam potestatem inferri possint; vi cujus moderata solum coercitio ac pœna a pralato infligi potest, quæ ad ordinarium regimen unius familiæ sufficiat; Prior potestas paterna est; privata & domestica; posterior jurisdictionis est publica, quæ ad publicam ecclesiæ gubernationem & disciplinam ecclesiasticam pertinet; prior non debet excedere limites rationis & prudentiæ, qua paterfamilias bene dirigit familiam suam; & sicut ineptus plane foret paterfamilias, qui liberos suos stultis ac indiscretis insolentiis vellet gubernare, ita plane

plane idem iudicium foret de abbate formandum, qui plus sibi indulgeret quam inferioribus, plus de suo ventre sollicitus, quam de ingenua reliquorum sustentatione, qui plus intentus suis commoditatibus, quam reliquorum indigentibus, qui mercenarium potius se ostenderet, quam Pastorem, potius dissipatorem quam dispensatorem, magis prædonem quam sollicitum patremfamilias; equidem religiosi non sunt propter abbatem, sed abbas est propter religiosos bene & sollicitè dirigendos, illud autem magis tale, propter quod unumquodque tale.

Quares. 3. *An Abbates habeant jurisdictionem spiritualem ordinariam in suos religiosos?*

9 Resp. affirmative. ratio est, quia ea ipsi competit ex vi officii seu muneris sui, ad quod a communitate seu collegio sunt electi. Ergo iurisdictio eorum est ordinaria. Sylvester in *summa V. Prælatus q. 1.* Suarez. *tom. 3. de relig. lib. 10. c. 11. n. 8.* Tamburinus *tom. 2. de jur. Abbas. diss. 1. quest. 4. n. 1. & 2.*

Quares 4. *An Abbates sive exempti, sive non exempti habeant jurisdictionem quasi episcopalem in suos regulares?*

10 Resp. 1. Abbates exempti a jurisdictione episcoporum, & immediate S. Pontifici subiecti, episcopalem vel quasi episcopalem jurisdictionem obtinent in suos regulares. Ubi tamen est distinguendum inter eos qui habent territorium proprium ac separatum, adeo

ut neque in diœcesi neque de diœcesi alterius episcopi sint; & hi dicuntur esse nullius diœceseos, & possunt omnia facere in suo territorio, sive quasi diœcesi, in qua jurisdictionem quasi episcopalem exercent, quæ episcopi faciunt in sua diœcesi circa suos subditos, exceptis iis, quæ ad ordinis episcopalis potestatem spectant. Sanchez. *lib. 2. in Decal. c. 11. n. 7.* Tamburinus *loc. cit. dist. 1. q. 5. n. 7.* Alii vero Prælati sunt exempti, qui territorium proprium & separatum non habent, sed sunt in alterius diœcesi, & huiusmodi loca exempta, licet non sint de diœcesi, sive jurisdictione episcopi, sunt tamen in diœcesi, sive territorio episcopi. *arg. c. 7. de offic. jud. ord. in 6.* ubi dicitur: quod episcopus possit ordinariam jurisdictionem exercere in qualibet parte suæ diœceseos, dummodo in loco exempto id non faciat. Ergo locus exemptus est in diœcesi. & huiusmodi prælati exempti, etsi jurisdictionem quasi episcopalem habeant in suos religiosos, vel etiam sæculares, non tamen possunt omnia exercere, quæ episcopi circa suos subditos, nec nomine episcoporum absolute comprehenduntur, quia non habent territorium seu diœcesin propriam. Sanchez. *loc. cit.* Tamburinus *l. c. n. 6. & 8.* Prælati vero non exempti habent etiam quasi episcopalem jurisdictionem, sed subordinatam, & in certis casibus dependentem a jurisdictione episcopi diœcesani.

Resp.

Resp. 2. Abbates non exempti ab ordinariis locorum, sed his subiecti, habent etiam potestatem jurisdictionis ordinariam in regulares suos, ut ipsis ratione præstiti voti obedientia, præcipere possint in iis, quæ pertinent ad vota, observationem regulæ, & religiosam disciplinam domesticam, rationem vivendi, & quoad officia & promotionem ad ordinum gradus; juxta *cap. 5. de tempor. ordin.* Nam in his dispositio, correctio & punitio, primo loco ad Prælatum ordinis spectat, nec episcopus se in hisce immiscere debet, nisi constet de negligentia, aut injuria Prælati regularis, ut docet Sanchez *l. 6. in Decal. c. 1. n. 12.* Episcopo autem regulares non exempti sunt subiecti, non ratione voti obedientia, quia regulares hoc ipsi præstare non solent, sed in iis tantum, quæ ad externam disciplinam ecclesiasticam, communem clericis & sæcularibus & regularibus pertinent, & quoad crimina graviora & publice scanda-losa punienda. Sanchez. *l. c. n. 13.* Layman, *de jurisdict. ordin. conclus. 117.* Si

Objicias: *Can. Monasteria 17. caus. 18. quest. 2.* desumpto ex concilio Arelatenfi, ibi: *monasteria vel Monachorum disciplina ad eum pertineat episcopum, in cujus territorio sunt constituta.* Ergo regulares quoad omnia plene subiecti sunt episcopo. Explico antec. pertineat ad episcopum in gravioribus delictis, præsertim exi-

gentibus depositionem. C. in aliis N.

Quæres 5. *Quam potestatem excommunicandi, aliasque censuras inferendi habeant Abbates?*

Resp. 1. Cum abbates jurisdictionem ordinariam obtineant in suos religiosos, etiam in foro externo, possunt ob contumaciam, excommunicationem aliasque censuras in eosdem ferre. *cap. cum in ecclesiis. 10. de major. & obed. cap. sicut 33. de Simon.* modo sint confirmati, vel instituti seu provisi, etsi non benedicti. Suarez. *Dis. 2. de censur. Sect. 2. n. 9.* Navarrus in *manual. c. 27. n. 5.* AZOR. *p. 1. institut. moral. lib. 12. c. 10. quest. 7.* Ratio est, quia abbates sunt capita ecclesiarum regularium ex legis præscripto, per electionem & confirmationem constituti, ergo ab eadem lege communi habent jurisdictionem ordinariam fori externi in collegium, seu eos, quibus præficiuntur; adeoque etiam habent potestatem eos excommunicandi, vel per alias censuras coercendi, licet abbates episcopo subsint. Ut tradit glossa communiter recepta in *c. cum ab ecclesiarum 3. V. ecclesiastica sententia. de offic. judic. ordin.* Insuper etiam possunt abbates regulares suos incarcerare, jejunii ac similibus pœnis punire, ac denique, si incorrigibiles fuerint, ex ordine ejicere, ita ut non nisi emendatos recipere debeant. Ut constat ex *cap. 8. de statu Monach.* Layman, *de Jurisdict. ordin. conclus. 127.*

Resp.

12 Resp. 2. Abbates aliique Prælati regulares subditos suos possunt excommunicare per sententiam generalem, vel particularem in eos latam, etiam si in alieno territorio existant, quia censura ligat personam secundum se, eamque comitatur, ubicunque locorum existat. Suarez. lib. 1. de censur. sect. 5. num. 8. Ex quo

Infertur: quod jurisdictio & potestas Prælatorum in Professos seu religiosos suos, extendat se ad omnem locum, ita ut ubique locorum eos capere & constringere possint, si sint fugitivi, quia eorum jurisdictio provenit ex personali obligatione religiosorum per vota, secundum sedis Apostolicæ approbationem, unde dici solet, quod totus mundus his Prælati sit pro territorio.

Quæres 6. Quam potestatem habeant Abbates absolvendi a censuris?

13 Abbas potest religiosos suos ab omnibus peccatis & censuris a jure specialiter non reservatis absolvere, vel alteri sacerdoti idoneo absolvendi potestatem committere. Navarrus l. c. c. 27. n. 39. Pirrhing. sect. 4. §. 2. n. 13. de offic. judic. ordin. Ratio est, tum quia abbas etiam in foro conscientie jurisdictionem habet in suos regulares; tum argum. c. 39. de sent. excomm. ubi dicitur quod quilibet proprius sacerdos absolvere possit a censuris non reservatis, quia quando conditor canonis sibi non reservavit absolutionem censuræ, eo ipso aliis rela-

xandi facultatem concessisse videtur. Multo magis poterit abbas absolvere a censuris a se latis, quia regulariter, cui jure ordinario concessa est potestas ligandi, eidem etiam eodem jure potestas solvendi competit, vel ejus delegato aut successori.

Quæres 7. Quam potestatem habeat Abbas dispensandi cum suis regularibus in regula?

14 Resp. In genere loquendo potest est abbas in observatione regulæ dispensare, quatenus id a jure vel regula, vel consuetudine vel privilegio est concessum. sic potest abbas regulam relaxare ob causam justam in abstinentiis & usu carniæ, jejunii, silentio, operibus manuum, quæ alioquin ex præscripto regulæ monachi seu religiosi servare debent. Imo generaliter in omnibus ad regulam spectantibus, præterquam in iis, quæ ad habitum, trium votorum observationem, & religionis substantiam pertinent. Azor. p. 1. Institut. lib. 12. cap. 20. quest. 16.

Quæres 8. Quæ potestas administrandi competat Abbati?

15 Resp. de Jure Communi canonico ad abbatem spectat libera administratio monasterii, tam in spiritualibus quam temporalibus, ita ut solus & independenter à capitulo seu conventu regulares suos corrigere, & solus ordinare possit ea, quæ ad cultum divinum & bonorum temporalium dispensationem in monasterii utilitatem pertinent.

A a a

Abbas

Abbas in cap. 26. n. 11. de appellat. & in cap. 21. n. 2. de Rescript. & ibid. Imola n. 2. ubi Pelagius Papa scribit: *Universa quæ vel ad divini cultus reverentiam, vel utilitatem monasterii pertinent, Abbatis sollicitudo, ad quem tota potestas pertinere convenit, debeat adimplere.*

Idem colligitur ex can. 11. §. cum hujus. caus. 12. quest. 1. Et ratio est, quia necessarium fuit hanc potestatem gubernandi alicui committere, quia non poterat per totam communitatem administrari; ergo maxime debuit committi abbati, ut debitus ordo & perfecta obedientia fervaretur. Ex quo colligitur, quod abbas non tantum dependeat a suo conventu, quantum episcopus a suo capitulo, quia ipsa ordinis regula, maxime propter votum obedientiæ abbati seu prælato regulari plenam super regulares suos & monasterium tribuit potestatem. Abbas in cit. cap. 26. de appellat. n. 11. Layman de jurisdic. ordin. conclus. 189.

Dixi: de jure communi. quod enim
 26 Abbates plenam tam in personas, quam res monasterii potestatem habeant, limitari debet. 1. Nisi vel per consuetudinem vel per statutum introductum sit aut dispositum, ut abbas saltem ea, quæ gravia sunt, seu majoris momenti, sine consensu vel consilio conventus sui, aut majoris vel sanioris partis ejus, expedire non possit. Quare hac in re inspiciendum est, quid in quovis monasterio, vel per statuta ordinatum, vel consuetu-

dine receptum sit. In dubio tamen de jure communi fiat præsumptio pro abbate, cum ipsi plena & libera administratio secundum canones sit concessa. Layman. cit. conclus. 129.

Secundo non potest abbas ea, quæ in præjudicium conventus cedere posse videntur (ut est v. gr. monachorum receptio) solus sine ejusdem conventus vel majoris partis consensu expedire. Idemque dicendum est, si agatur de iis, quæ ad statum ac honorem ecclesiæ vel monasterii spectant, v. gr. de ipsius subjectione aut membrorum ejusdem. Imola in cap. Edoceri. 21. de Rescript. n. 5. & Layman. ibid. n. 6.

Tertio. Quod abbates habeant juxta canones plenam administrationem bonorum monasterii, id demum est intelligendum de monasteriis, quæ ex antiqua institutione, etiam si ejusdem regulæ & instituti sint; jura tamen & bona indivisa & separata habent, ita ut non habeant unum generalem præpositum seu caput, cui quoad administrationem bonorum sint subiecti; In his enim tota potestas administrandi est penes abbatem.

Quæres 8. Abbas quam habeat potestatem conferendi ordines?

Resp. Abbatem etiam non exemptum posse conferre ordines minores. Est communis sententia & eam sapius probavit sacra congregatio concilii. Fagnanus in cap. cum contingat. de stat. & qualit. n. 3.

Ad

Ad hoc autem, ut abbas possit conferre tonsuram & ordines minores, requiritur 1. ut abbas sit sacerdos. *c. cum contingat. de atat. & qual. ibi: & constet eum existere sacerdotem.* Secundo: ut sit benedictus. *d. cap. cum contingat. ibi: dummodo ipsis ab Episcopo manus impositio facta noscatur.* Tertio requiritur: ut in conferendo servetur forma ecclesiæ. *cap. cum contingat. ibi: juxta formam Ecclesiæ datam, quæ prætermissa nihil confertur.* Quarto exigitur ex parte ejus, cui ordines conferuntur, ut sit proprius monachus abbatis ordines conferentis. Colligitur ex *d. c. cum contingat. ibi: solummodo in proprio monasterio.* Fagnanus *loc. cit. n. 5. & concordat Concilium Trid. cap. 10. sess. 23.*

§. II.

DE PRÆLATIS EPISCOPO INFERIORIBUS ECCLESIARUM CATHEDRALIUM ET COLLEGIATARUM.

SUMMARIA.

1. Ecclesia Cathedralis quenam diacatur? 2. Collegiata que nuncupentur? 3. An Decanus Ecclesiæ Cathedralis habeat dignitatem? 4. Quenam sit major dignitas Præ-

positura an Decanatus? 5. Quam jurisdictionem habeat Præpositus vel Decanus Ecclesiæ Collegiatae? 6. In Germania quid observandum sit circa Decanos Ecclesiarum Collegiatarum?

1. Ecclesia Cathedralis exinde sic dicta, quod penes illam sit cathedra seu sedes & residentia Episcopi, cujus dignitas per cathedram tanquam Magistrorum & Doctorum insigne designatur, prout etiam per cathedram D. Petri, Ecclesia Romana designatur, ut notat D. P. Corbinianus Khamm in *Hierarchie Aug. cap. 2. sect. 2. n. 8.*

Est hæc Ecclesia *Matrix* seu princeps Ecclesia totius Civitatis & Diocesis. *cap. venerabilis. 2. de V. S.*

habetque cum omnibus Ecclesiis inferioribus concurrens forum sacramentale, ita ut omnibus Diocesanis ibidem sacramenta ministrari possint. *Barbosa. j. E. V. lib. 2. cap. 1. n. 6.*

Ex Ecclesiis singularem quoque prærogativam habent *Collegiatae*, in quibus sub aliquo capite clerici sæculares congregantur ut membra. Quarum nonnullæ dicuntur *insignes*, alix sine speciali titulo *collegiatae* nominantur. Quanam verò sint

Aaa 2

sint